

Uudised

Hea klient!

Kolmas Eesti Põllumajanduse Aastanäitus EPA2021 on tänaseks möödas ning parimad teadmised ning pakkumised jagatud. EPJ on kõikidel näitustel osalenud ja oleme näituse korraldajatele alati väga tänulikud olnud. Lähtuvalt üldisest olukorrast on klientidega kohtumised muutunud vajaduspõhiseks ning erinevad taaskohtumised valmistasid rõõmu nii meile kui loodetavasti ka meie klientidele. Sel aastal oli meile endile mõnevõrra isegi üllatavalt suur huvi Tru-Testi kaalusüsteemide (elektrooniliste märkide lugejad, kaal ja kaaluvarvuti) vastu, mida oleme juba mõned aastad huvilistele tellinud. Ilmselt on reklaam jäänud tagasihoidlikuks, sest nii mõnelegi meie juurde sattunud kliendile olid kaalusüsteemid üllatuseks. Omalt poolt oli samaselt eelmisele aastale meie rõhuasetus rohkem laboriteenuste (somaatiliste rakkude eristamine, tiinuse testi paketid ja toorpiima kvaliteediproovide statistika) tutvustamisel. Siinkohal on suurepärane võimalus meenutada, et piima analüüsimisel on pikk ajalugu. Kui tänapäeval tekib aina uusi tehnoloogiaid, kus analüüsimine toimub farmis kohapeal, siis meenutuseks – ajalooliselt määratigi rasva- ja valgusisaldust farmides kohapeal käsitsi, seejärel tekkisid mobiilsed autos asuvad analüsaatorid. Tänapäeval piimalabor loodi 1971. aasta novembris ehk täpselt 50 aastat tagasi. Aga on hea meel tõdeda, et meie asutuse staažikamad töötajad (Eduard Punga, Helle Koka ja Oles Hagel) asusid laborisse tööle üle 45 aasta tagasi.

Näituse raames toimunud seminaril rääkisime huvilistele lähemalt somaatiliste rakkude eristamise temast ehk mida aasta jooksul kogutud info on meile näidanud. Kuna samal ajal oli teisigi seminare, siis on käesoleva infolehes väike ülevaade räägitust ning ettekanne ise on leitav meie kodulehelt Piimaveiste koolitusmaterjali alahelt.

Kaivo Ilves
Eesti Põllumajandusloomade
Jõudluskontrolli ASi juhataja

Labor 50. sünnipäevaks edukalt akrediteeritud

EPJ labor peab piimaanalüüside usaldusväärsuse tagamiseks ennast järjepidevalt kontrollima. Eesti akrediteerimiskeskus käis sügisel laborit üle vaatamas.

Assessorid tutvusid labori töö ja dokumentidega ning nende järeldus on, et laboris on toimiv kvaliteedijuhtimissüsteem, mis vastab standardi nõuetele. Laboris töötab kompetentne suure kogemusega personal ja kasutatakse standardseid verifitseeritud meetodeid. Laboris on olemas kõik tööks vajalikud mõõtevahendid, mis on õigeaegselt kontrollitud/kalibreeritud. Labor rakendab asjakohast sisekontrolli ja osaleb võrdluskatsetes ja tulemused väljastatakse standardi nõuetele vastavas katseprotokollis. Akrediteerimiskeskuse hindamisrühma järeldus on, et labor vastab jätkuvalt akrediteerimisnõuetele, ja standardi EVS-EN ISO/IEC 17025:2017 nõuetele endises ulatuses ja on kompetentne kvaliteetselt läbi viima oma tegevusi.

Tulemused kinnitavad EPJ labori usaldusväärsust.

Novembris poolesajandat sünnipäeva tähistavale laborile on assessorite hinnang meeldiv kinnitus igapäevatöö hea tegemise kohta.

Interbeefi hindamise tulemused

22. oktoobril avaldati esmakordselt EPJ kodulehel jõudluskontrolli klientidele lihaveiste rahvusvahelise geneetilise hindamise ehk nn Interbeefi hindamise tulemused aretustunnustele “võõrutusmass” ja “poegimiskergus”. Sellega on ümmarguselt kaks aastat kestnud protsess lihaveiste rahvusvahelise geneetilise hindamisega ehk Interbeefi hindamisega liitumiseks jõudnud märgilise tähiseni, sest EPJ kodulehe lihaveiste aretusväärtuste lehel on esmakordselt avaldatud Interbeefi aretusväärtused Eesti skaalal, teiste seas ka meie lihaveistele. Aretusväärtusi saab näha EPJ kodulehel Lihaveised – Aretusväärtused.

ICARi sõraatlase lisad nüüd eesti keeles

EPJ on välja andnud ICARi sõratervise atlase lisa 1 ja atlase lisa 2.

ICARi (Rahvusvaheline Jõudluskontrolli Komitee) sõratervise atlase lisad on veisekasvatajatele heaks töövahendiks sõrahaiguste kindlaksmääramisel, kuna on lihtsa ülesehitusega ja varustatud rikkaliku pildimaterjaliga. Atlase lisa 1 kirjeldab digitaaldermatiidi staadiumeid ja lisa 2 digitaaldermatiidiga seonduvaid sõra sarvekahjustusi. Atlase lisad tõlkis eesti keelde Kadri Käärmees ja toimetada aitas Kalmer Kalmus.

Raamatuid on võimalik saada EPJ peamajast Tartus (tel 738 7762, e-post myyk@epj.ee) ning jõudluskontrolli spetsialistidelt maakondades, samuti saab seda kliendi soovil lisada temale saadetavasse kõrvamärgipakki. Sõratervise atlas on tasuta, raamatu saatmisel tuleb tasuda saatekulu vastavalt EPJ hinnakirjale (vt hinnakirjast Veiste kõrvamärkide transport, postitamine).

Atlase lisad on ka olemas EPJ kodulehel: Piimaveised – Kasulik teave – Juhendid, näpunäited.

Piimaveiste lineaarse hindamise mobiilirakendus

Sügisel valmis EPJs piimaveiste lineaarse hindamise andmete registreerimise rakendus, mida saab kasutada Android-seadmel. Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu spetsialistidele kasutamiseks mõeldud mobiiliäpp ei vaja tööks internetikeskkonda, vaid töötab ükskõik mis tingimustes.

Rakendus on ETKÜ klassifitseerijate igapäevane töövahend.

Seminari ettekanne veebis

Eesti Põllumajanduse Aastanäitusel 2021 esitatud seminari ettekanne “Somaatiliste rakkude eristamine – mida uut oleme aasta jooksul teada saanud” on slaidivormis näha ka EPJ kodulehel Piimaveised – Kasulik teave – Koolitusmaterjalid.

Somaatiliste rakkude eristamine – mida oleme aasta jooksul teada saanud?

EPJ on tänaseks juba aasta aega pakkunud klientidele uut teenust – somaatiliste rakkude eristamine (SRE). Mida see endast kujutab ja mida oleme selle aja jooksul teada saanud?

Udarapõletik on piimakarjas üks levinuimaid ja kulukamaid haigusi, mis lisaks majanduslikule kahjule halvendab ka loomade heaolu. Udarapõletiku peamiseks indikaatoriks on aastaid olnud somaatiliste rakkude arv (SRA). Regulaarne somaatiliste rakkude monitoring annab ülevaate udarapõletiku olemasolust ja osakaalust karjas. Kuid SRA on kvantitatiivne näitaja, mis ei erista piimas esinevaid erinevat tüüpi rakke. EPJ 2019. aastal soetatud piimaproovide analüsaatoril on võimekus somaatilisi rakke ka eristada.

Somaatiliste rakkude hulka kuuluvad immuunsüsteemi rakud: lümfotsüüdid, makrofaagid ja polümorfne neutrofiilid. Lümfotsüütide ülesandeks on tagada organismi immuunvastus ja toota antikehi. Makrofaagide ehk õgirakkude ülesanne on eemaldada udarasse sattunud bakterid, surnud koetükikesed ning algatada põletikureaktsioon. Polümorfne neutrofiilid saavad udarasse põletiku tekkimisel. Nende ülesanne on bakterite hävitamine ning udarakoe taastamine.

Terve lehma nakkusvabas udaras on somaatilisi rakke vähe ning peamiseks rakkudeks on makrofaagid ja lümfotsüüdid. Nakatumise järgselt suureneb SRA märgatavalt ning ülekaalu saavutavad polümorfne neutrofiilid, mis liiguvad kiiresti verest piima. SRE näitab, kui suure osa kõigist somaatilistest rakkudest moodustavad polümorfne neutrofiilid ja lümfotsüüdid. See info võimaldab hinnata põletikureaktsiooni olemasolu ja kulgu.

SRA ja SRE kombineeritud kasutamine võimaldab liigitada lehmad kontrollpäeva seisuga 4 udaratervisse (UT) gruppi:

A – terved loomad – SRA ≤ 150 ja SRE ≤ 65;

B – haiguseelne seisund/oht haigestuda – SRA ≤ 150 ja SRE > 65;

C – tõenäoliselt nakatunud lehmad (põletiku aktiivne faas) – SRA > 150 ja SRE > 65;

D – tõenäoliselt krooniline udarapõletik – SRA > 150 ja SRE ≤ 65.

Kuigi jälgima peaks kõiki gruppe, on suuremat tähelepanu vaja pöörata lehmadele, kes asuvad gruppides B ja D. SRE aitab tuvastada loomad, kellel on oht haigestuda või kelle udarapõletik on tõenäoliselt krooniline. Ainult SRAd kasutades neid leida ei saa.

Hea udaratervisega karjas võiks olla A-grupis vähemalt 70% lehmadest, B-grupis vähem kui 20%, C-grupis vähem kui 10% ja D-grupis vähem kui 2% lehmadest (D. Schwarz, FOSS).

Vaatasime analüüsitud piimaproovide põhjal, milline on Eesti karjade ja lehmade olukord.

Karjad on väga erinevad. Kui vaatlesime, kuidas lehmad jagunevad UT gruppidesse Eesti karjades, selgus, et A-grupi osakaal varieerub 5 protsendist 85 protsendini, mediaankeskmise (tulemus, millest suuremaid ja väiksemaid väärtusi on samapalju) oli 55%. B-grupi lehmade osakaal varieerus 0–55%, mediaan 14%. C-grupi lehma oli karjades 9–82%, mediaan 25%.

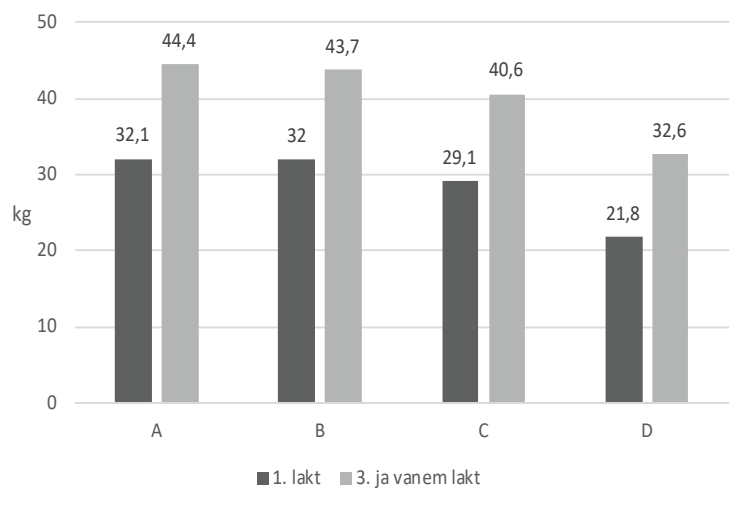
D-grupis on karjades kõige vähem loomi. Siiski on ka siin grupis karjade lõikes suured erinevused. On karju, kus D-grupi lehma ei olegi ja on kari, kus D-grupis on 44% lehmadest.

Mediaan oli selles grupis 5%. Nagu näeme, on „Eesti keskmine kari“ hea udaratervisega karja soovist veel päris kaugel. Vaid B-grupi kuuluvate lehmade protsendiga võib rahul olla.

Millistesse gruppidesse jagunesid lehmad kontroll-lüpside tulemuste põhjal? 60% lehmadest võime lugeda terveteks, 14% lehmadest oli grupis B (oht haigestuda), 22% grupis C (tõenäoliselt nakatunud) ja 4% lehmadest oli tõenäoliselt krooniline udarapõletik.

Kas see, milline on udara tervise staatus, mõjutab ka piimatoodangut kontroll-lüpsil? Kogutud andmete põhjal oli kõrgeim päevatoodang A-grupis – 35,3 kg. B-grupi lehmade piimatoodang oli 35 kg, C-grupis 32,2 ja D-grupis 22,7 kg. Kuna D-grupi satuvad ka paljud laktatsiooni lõpetavad lehmad, tundub loomulik, et nende lehmade piimatoodang ongi madalam. Selleks, et lehmad oleksid võimalikult sarnases staatuses, võrdlesime nende lehmade tulemusi, kes olid pärast poegimist lüpsnud kuni 60 päeva. Siin vaatasime eraldi ka esmaspoeginud ja vanemaid lehma (vt graafik 1). 1. laktatsiooni lehmadel on A ja B grupi päevatoodang peaaegu võrdne (32,1 ja 32,0 kg), C-grupis 29,1 kg ja D-grupis vaid 21,8 kg. Sarnane pilt oli ka kolmandat või hilisemat

Graafik 1. Kontrollpäeva piimatoodang UT gruppide lõikes (esimesed 60 lüpsipäeva)

laktatsiooni lüpsivate lehmade seas. Kontrollpäeva toodang oli nendel lehmadel: A – 44,4 kg, B – 43,7 kg, C – 40,6 kg ja D – 32,6 kg piima.

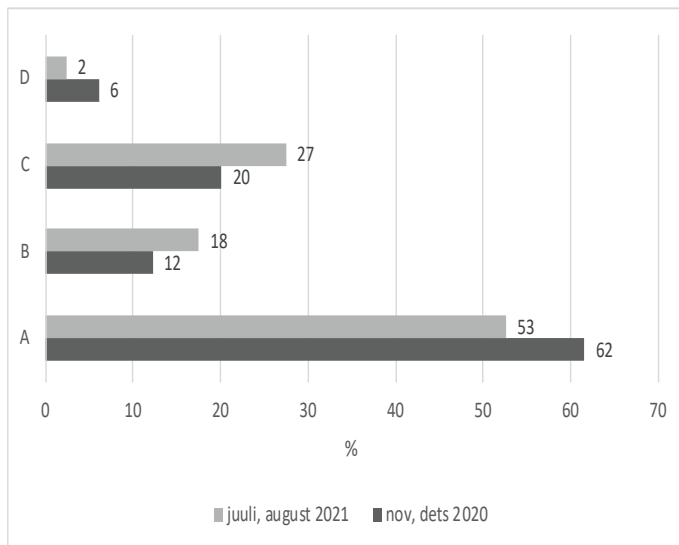
Kuna 2021. aasta suvekuud olid kuumad ja udaraprobleeme rohkesti, otsustasime võrrelda juuli ja augusti tulemusi talvekuudega. Võrdluseks valisime 2020. aasta novembri ja detsembri (vt graafik 2). A- ja D-grupi lehmade osakaal oli talvel suurem kui suvel. Juulis-augustis oli B- ja C-grupis olevate lehmade osakaal suurem kui talvel.

Analüüsisime ka seda, mis toimub kontroll-lüpside vahelisel ajal ehk millisesse gruppi liigub loom järgmiseks kontrollpäevaks.

A- ehk tervete grupp: ligi 80% loomadest jäi edasi A-gruppi, B-grupi liikus 10%, C-gruppi ca 8% ja D-gruppi ca 3% lehmadest.

B- ehk haigestumisohuga grupp: 33% lehmadest oli järgmisel kontrollpäeval endiselt selles grupis, 41% liikus

Graafik 2. UT grupid – talv vs suvi

tervete ehk A-gruppi, 24% seevastu C-gruppi ja 2% D-gruppi.

C- ehk tõenäoliselt nakatunute grupp: 63% lehmadest oli ka järgmisel kontrollpäeval samas grupis, 19% lehmadest tervistus (A-grupp) ja ligi 14% liikus B-gruppi. D-gruppi läks veidi üle 5% lehmadest.

D- ehk tõenäoliselt kroonilises udarapõletikus olevate lehmade grupp: 44% jäi edasi D-gruppi, 26% läks A-gruppi, ca 5% B-gruppi ja 26% lehmadest C-gruppi.

Vaatasime, millisel põhjusel läksid karjast välja lehmad, kes praakimiseelisel kontroll-lüpsil olid A, B, C või D-grupis. A- ja B-grupis viidi enim lehma välja sigimisprobleemide ja jalahaiguste tõttu. Udarapõletik oli mõlemas grupis väljamineku põhjustest neljandal kohal. Tähelepanuväärne on, et A- ehk tervete grupis oli kolmandaks karjast väljamineku põhjuseks traumad. See näitab, et suuremat tähelepanu tuleb pöörata pidamistingimustele, et mitte kaotada terveid heas lüpsihoo lehmaid.

C- ehk nakatunute grupis oli udarapõletik väljamineku põhjustest esimesel kohal ja D-grupis teisel kohal (1. koht – sigimisprobleemid).

SRE teenuse kasutajad näevad enda karja olukorda Vissukeses (Täiendavad – SRE analüüsid). SRE aruanded Vissukeses hõlmavad nii karja kui üksiklooma analüüsi.

1. Karja SRE aruandes on viimase 6 kuu kontrollpäeva tulemused. Loomapidajale näidatakse, millistesse gruppidesse lehmad kontrollpäeval jagunesid (gruppide nimekirjad on avatavad). Võrdlusena on eelmise kontrollpäeva andmed ja viimase kolme kuu keskmised. Aruandes tuuakse välja ka iga grupi keskmine kontrollpäeva piimatoodang.

2. Võrdlus eelmise kontrollpäevaga. Selles analüüsis on näha, millisesse gruppi on kontroll-lüpside vahelisel ajal loomad liikunud. Saab hinnata olukorda ning teha vajadusel otsuseid situatsiooni parandamiseks. Näiteks kui A-grupist on suur osa lehmadest liikunud B-gruppi, on oluline aru saada, miks muutus on tekkinud (nakkus karjas, lüpsi-, söötis- või pidamistingimuste muutused jne) ning olukorda parandada. Kui midagi ette ei võeta, võib karja keskmine SRA järgmisel kuul olla juba suurem ning osad lehmad liikuda C- ehk haigestunud loomade gruppi.

3. SRE koondaruandes on viimase 13 kuu andmed lehmade

jagunemisest UT gruppidesse. Andmed on esitatud ka graafiliselt. Aruanne annab võimaluse jälgida muutusi karjas pikema aja jooksul.

4. UT gruppidesse jagunemist saab vaadata ka laktatsioonide lõikes. Valides kontrollpäeva ja huvipakkuva laktatsiooni, on näha, millistes gruppides on rohkem, millistes vähem lehmaid.

5. Loomapidaja saab vaadata ka seda, milline on erinevatesse udaratervisse gruppidesse kuuluvate lehmade kontrollpäeva piimatoodang. Kui ettevõttes on mitu farmi, on võimalik näha, milline on olukord erinevates farmides. Graafikutel näidatakse 1. 2 ja 3. ning vanema laktatsiooni lehmade päevatoodanguid. Eraldi graafik on lehmade kohta, kelle poegimisest on möödunud kuni 60 päeva.

SRA ja SRE kombineeritud kasutamine annab täpsema ülevaate karja udaratervisse olukorrast, aitab lehma grupeerida, otsustada ravi või praakimise üle. Eriti võiks jälgida millistes gruppides asuvad värskelpoeginud lehmad ja millistes peagi kinnijätavad lehmad. Täiendav info võimaldab vähendada antibiootikumide kasutamist.

SRE-teenusest kirjutasime EPJ Sõnumite aastataguses numbris. Ka EPJ veebilehel on mitmeid materjale: EPA2021 aastanäitusel esitatud ettekanne (Piimaveised – Kasulik teave – Koolitusmaterjalid), täiendav info SRE kohta (Piimaveised – Lisateenused – SRE).

*jõudluskontrolli spetsialist Merle Lillik
klienditeeninduse juht Aire Pentjärv
andmetöötuse juht Liia Taaler*

Tiinuse testi paketid – uus pakett ja soodushind

Lisasime tiinuse testi teenuspaketide hulka paketi E – „Kahtlaste“ kontroll. Selle paketi nimekirjas on lehmad, kellel on andmebaasis viimase tiinuse kontrolli/tiinuse test piimast tulemus “kontrolli uuesti” ning kontrolli järgselt ei ole registreeritud uut seemendust või poegimist. Paketi E tellimine hõlbustab kontrolli loomade üle, kelle tiinuse kontrollil ei saadud kindlat öelda, kas loom on tiine või mitte. Kõigi teenuspaketide kirjeldus on EPJ veebilehel: Piimaveised – Lisateenused.

Teenuspaketide (A, B, C, D, E) kasutajatel on võimalus saada tiinuse testid 2021. aasta lõpuni (1. oktoober 2021 kuni 31. detsember 2021). soodushinnaga. Piimaproovi soodushind on 5.22 eurot (sisaldab käibemaksu). Soodushind kehtib proovidele, mis on tellitud teenuspaketi nimekirjast.

Teenuspakette saavad tellida need loomapidajad või nende töötajad, kes sisenevad EPJ veebirakendustesse ID-kaardi või Mobiil-ID-ga ja kellel on karjas peakasutaja õigused või volitus teenuse tellimiseks. Teenuspaketide kasutamisel peavad kontroll-lüpsi tulemused EPJ-le jõudma elektrooniliselt – failiga või Vissukesese kaudu. Kontroll-lüpsi tulemused peavad olema EPJ-s hiljemalt piimaproovide kogumispäeva õhtuks.

Teenuspaketide nimekirjad on vaid siis korrektsed, kui kõik seemendused ja farmis teostatud tiinuse kontrolli tulemused on EPJ andmebaasis registreeritud!

Ülevaade toorpiima kvaliteediproovidest nüüd graafiku ja tabelina

EPJ kodulehel (Piimalabor-Meierei proovid graafikul) on uue võimalusena ülevaade toorpiima kvaliteediproovidest. Kvaliteediproovide tulemused (somaatiliste rakkude arv ning bakterite üldarv) on nähtavad graafikul ning eraldi ka tabelina, kus näidatakse, kui palju proove arvuliselt ning protsendiliselt igasse konkreetse seadusega määratletud kvaliteediklassi kuulub. Iga kasutaja saab valida ajaperioodi, mille kohta ta soovib ülevaadet saada. Graafikus on võimalik konkreetsele proovile klikkides see aktiivseks teha, mille tulemusena avaneb täiendav informatsioon:

1. Proovide jaotus valitud proovi suhtes
2. Konkreetse ribakoodi tulemused valitud ajaperioodil tabeli kujul ning graafikuna.

Lisavõimalusena pakume kodulehele sisse loginud klientidele, kes on toorpiima kvaliteediproovid oma kasutajaga Vissukeses ära sidunud, paremat ülevaadet oma karja paiknemisest üldisel graafikul. Kasutajaga seotud ribakoodid muutuvad graafikus silmapaistvamaks (suurem mull) ning lisaks avaneb võimalus vaadata konkreetse ribakoodi tulemusi ajas.

Kaivo Ilves

Tööjuubilarid

Septembris sai EPJ juhatajal **Kaivo Ilvesel** täis 25 tööaastat jõudluskontrollis. Sellest veerandsajandist suurema osa on ta tegelema jõudluskontrolli juhtimisega – alul Jõudluskontrolli Keskuse direktorina ja seejärel EPJ juhatajana. Töökaaslaste sõnul on ta uuele avatud ja arendanud koostööd nii kodu- kui välismaiste

kolleegidega, et meie loomapidajatel oleks parim info oma loomade kohta. Kaivo on tore kaaslane ka töövälisel ajal.

Septembris tähistas analüütik **Helle Koka** oma 45. tööaastat laboris. Kolleegide sõnul on Helle kohusetundlikkus ja täpsus vajalik labori igapäevatoos, kuid lisaks imetlevad nad tema sportlikku sarmi ja head kätt ning ilumeelt fotode tegemisel.

Detsembris saab jõudluskontrolli spetsialistil **Evi Prinsil** täis 25 aastat meie keskel. Evi on suur kogemustepagas, ta tunneb hästi oma piirkonna kliente. Kui midagi on vaja teha, ei venita ta sellega, vaid asub tegutsema. Kolleegide sõnul on Evi teadmistehimuline ja tegeleb eneseharimisega ning on suur reisi-, teatri-, muusika- ja kunstihuviline.

Muhedat

Väljakaevamistel leidsid inglise arheoloogid 5 m sügavuselt vaskjuhtmete võrgustiku ja tegid järelduse, et juba 150 aastat tagasi oli Inglismaal suuremate linnade vahel telefonivõrk.

Vastuseks korraldasid USA arheoloogid ekspeditsiooni, kus kaevasid 10 m sügavuselt välja oluliselt keerukama vaskjuhtmevõrgu ja järeldasid, et USA oli telefoniühendus suuremate linnade vahel olemas juba 200 aastat tagasi.

Venelastele ei andnud asi rahu ja nad korraldasid Siberis oma väljakaevamised. Läbinud igikeltsakihi jõudsid nad 30 m sügavusele, kuid ei leidnud seal midagi. Teadlaste järeldus kõlas, et Venemaal oli juhtmevaba ühendus olemas juba enne seda, kui muu maailm vaskjuhtmeid kasutama hakkas.

Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud maapiirkondadesse

www.epj.ee
epj@epj.ee

F. Tuglase 12, 50094 Tartu linn

Piimaveiste jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7738
Sigade jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7765
Kõrvamärkide müük	738 7762 526 3529
Harju-, Jõgeva-, Järva- ja Valgamaa klienditeenindaja	738 7751
Lääne-, Põlva-, Rapla-, Tartu-, Viljandi- ja Võrumaa klienditeenindaja	738 7753
Hiiu-, Ida-Viru-, Lääne-Viru, Pärnu- ja Saaremaa klienditeenindaja	738 7754
Geneetiline hindamine (veised)	738 7731
Geneetiline hindamine (sead)	738 7746
Raamatupidamine	738 7769

Labor

F. R. Kreutzwaldi 46, 51006 Tartu linn	
Telefon	738 7726 510 9624
Piimameetrite testimine	738 7722
Piimaproovide vastuvõtt	738 7721
Piimaringid	738 7726

Jõudluskontrolli spetsialistid maakonnas

Vastuvõtt kokkuleppel

Evi Prins	Võrumaa Põlvamaa, Tartumaa, Valgamaa	tel 520 6231	evi.prins@epj.ee	Liiva 11 II korrus, Võru
Maila Kirs	Läänemaa Harjumaa, Raplamaa, Pärnumaa	tel 509 4675	maila.kirs@epj.ee	Jaani 10 I korrus, Haapsalu
Maire Tamm	Saaremaa Hiiumaa, Pärnumaa	tel 5332 4204	maire.tamm@epj.ee	Kohtu 10, Kuressaare
Merle Lillik	Tartumaa Ida- ja Lääne-Virumaa, Järvamaa	tel 516 7868	merle.lillik@epj.ee	F. Tuglase 12, Tartu
Saive Kase	Viljandimaa Jõgevamaa, Järvamaa, Pärnumaa	tel 524 0147	saive.kase@epj.ee	Vabaduse plats 4–317, Viljandi